

A *Brassói Lapok Írói Albumában* írta 1971-ben a most nyolcvanéves költő:

„Gyermekkorom óta a könyv a legértékesebb jószág. Az volt apám csekélyke gazdaságában is. Ha mi egy jó könyvbe fogtunk – én olvastam, ő hallgatta – várhatták a bivalyok az itatást. Talán ezért is voltunk mindig bivaly- és lótartók, mert a bivaly igénytelen, a ló pedig gyors mozgású, s így hamarabb nyélbe lehetett ütni a földműveléssel járó teendőket, több időnk maradt olvasásra.

Merő véletlen, tragikus véletlen következménye, hogy rendhagyó módon, abból a több évszázados székely gazdálkodó faluból és családból tanári diplomával rendelkező értelmiségi lettem. Korán árvaságra jutottam, tizenegy éves koromban meghalt édesanyám, néhai Kányádi Miklósné, született László Juliánna. Sokat dolgoztam, hatéves korom óta – így szoktam panaszkodni – megkeresem, amit megeszem s a magamra valót, az utóbbi tíz évben a másokra valót is. Árván maradtam, s az addigi mindenkit földhöz verő, erős kölyökből – máról holnapra halálos beteg, csenevész gyermekké váltam. Máig az a lábadózó nyár eddigi életem leggondtalanabb nyara; játszhattam a magam korúakkal a sáncmarton. Az orvosok további fizikai munkára alkalmatlannak nyilvánítottak. Olykor még hallom a spanyolfal mögötti suttogást:

– A lovakat se viheti ki a csordába?

– Semmit, ami megerőltető.

– Hát akkor?

– Esze van?

– Azt mondják, a tiszteletes úr is azt mondja.

Otthon aztán édesapám – hónapok múltán, hogy visszatért belém az élet – megkérdezte, mit szólnék a kollégiumhoz? Vállaltam.

– Hát akkor menj – mondta –, négy sarka van a világnak, olyan pályát válassz, amelyet akarsz, engem ne átkozz, ha meghalok, hogy ez is lehettem volna meg az is, de volt egy makacs apám.

Így kerültem a székelyudvarhelyi református kollégiumba. Aztán a háború idején egy németországi hadikórházból jött a levél: „Fiam, ha tudsz, menj iskolába.” Meg is neheztelt emiatt az otthoni közvélemény, hogy ez aztán az apa, még ilyen világomlásban is arra biztatja a fiát, hogy menjen iskolába, ahelyett hogy itthon ülne a gazdaságban. Nem volt más választásom – különben is mindenki ipari pályák felé orientálódott abban az időben –, beiratkoztam a fémipari középiskolába, ugyancsak Udvarhelyen. Ott is érettségiztem 1950-ben. Ekkor már verseket írtam, ott fedezett fel Páskándi Géza, s közölte első zsenyémet az *Iffjúnunkás*ban. Hogy

jól tette-e, ma sem tudom. De már nincs visszaút. Meggyőződésem, hogy édesapám a költő, én csak szerény írődeákja vagyok. Igyekszem hűen megfogalmazni, amit tollba mond.” (Részletek a *Brassói Lapok* 1971. augusztus 7-i számában megjelent írói vallomásból.)

*

Az idő tájt, amikor ezek a sorok megszülettek, Kányádi Sándor nemegyszer megállított utcán, szerkesztőségben, rendezvényeken: „Mondtam már, hogy édesapám a lelkemre kötötte, ha találkozunk, el ne felejtsek szólni neked...?” Tudhatom: minden sorom megméretetik – főként azok, amelyek a falusiak hetilapjában, a *Falvak Népe*ben jelentek meg –, s hogy ezentúl immár Kányádi Miklós bácsi színe előtt is helyt kell állanom. Amióta pedig a BL írói albumában olvashattam a fentebbi emlékidézést, azóta nemcsak az volt a fontos számomra, amire Kányádi apó esetleg rábólinthat: „na, ezért tényleg nem volt kár a drága papiros”; azt is kezdtem vizsgálni, hogy vajon mi lehet az, amiért csóválná a fejét: „kár annak a papír, aki nem tudja megművelni”.

A
R
C
K
É
P
E
K

Kányádi Sándor

Emiatt késlekedtem volna? A fejszövélésaitól tartva halogattam vajon a személyes találkozást? Ha így történt, akkor ugyancsak sokat veszítettem vele. Magyarázhatnám persze a sokfelé szólító kötelezettséggel, az újságírással járó szertelenséggel – de jól tudom: nem ez a lényeg. A lélek – a szellem? – másképpen járja útjait, mint az ember. Meglehet, hogy valami alkati fogyatékoság is közrejátszott e késlekedésben: akikről tudva tudom, hogy valamennyire is számon tartanak, akik számára az írásaim valamit is jelentenek, épp azok előtt vagyok a legfeszélyezettebb. Mintha attól tartanék: nehogy apró pénzre váltsam azt az erkölcsi tőkét, amit írással csak gyarapítani szeretnék.

*

Jóllehet a Nagy-Homoród mente egyik kicsiny falujában láttam meg a napvilágot, édesanyám elbeszéléseiből már gyermekkoromtól úgy „ismerem” Kolozsvárt, mint Recsenyéd hét határának megannyi titkát. Szüleim 1938 nyarán keltek egybe, s előbb Brassóba, majd Kolozsvárra mentek „szerencsét próbálni”. Kellott a pénz a földvásárláshoz, a házépítéshez.

Amikor közeledett az egyetemi felvételim ideje, édesapám eladta egyetlen jófajta bivalyunkat, és a szentmártoni őszi vásárról hazahozott helyette egy fejőstehenet – egyetem ide vagy oda, a család tej nélkül nem maradhat –, a különbözetet pedig átadta nekem: „Eredj, fiam, próbálj te is szerencsét!” Édesanyám ragaszkodott ahhoz, hogy ő kísérjen fel Kolozsvárra. Az állomás épülete, a főtéri Szent Mihály templom, a Mátyás szobor, az Egyetem, a Farkas utca mind-mind megnyugtató otthonosságot sugallt, és a gyermekkorból „jól ismert” részletek egykettőre hozzásegítettek ahhoz, hogy birtokba vegyem azt a várost, ahol tulajdonképpen meg kellett volna születnem, ha áldott állapotban lévő édesanyám nem menekít haza az állomás környékének bombázása (1944. június 2.) elől.

Szüleimnek volt egy szomszéd falusi, homoródszentpáli komájuk, Balázs Pali bácsi, aki feleségével együtt ugyanazokat a stációkat járta be, mint ők. Azért némi különbség mutatkozott, persze, merthogy Pali bácsinak sikerült – akárcsak a Dél-Erdélyből menekült Horváth Istvánnak – szegődményes szolgaként állást kapnia az Egyetemi Könyvtárban. Én már a bölcsészkar nagy tekintélyű gondnokaként ismertem meg Pali bácsit, amikor édesanyám 1963 szeptember elsején a „gondjaira” bízott. Aki annyira komolyan vette megbízását, hogy amikor pár napra rá megjelent az első versem, nyomban átvitt a bölcsészkarral szemköt

lakó Kányádi Sándorhoz, a következő héten pedig felvitt Horváth Istvánhoz a dombra kaptató Görögtemplom utcába.

A felvételi után beköltözhettem a Biasini szállóval szemközti diákokthozba, s így mindkettőjükhez közel kerültem. A szó konkrét és átvitt értelmében egyaránt. Hiszen csak egy „hajításonyira” volt a *Napsugár* szerkesztősége is, ahová Kányádi 1960 és 1990 között harminc éven át naponta bejárt – ha éppen nem volt kiszálláson, többnyire *Napsugár*-találkozókon. Egyetemista koromban két dolgot szerettem igazán: könyvtárba és a Gaál Gábor Körbe járni. Alighogy bejutottam az Egyetemi Könyvtár katalógustermébe, az első dolgom az volt, hogy megnézzem, mit találó Kányádi Sándor, illetve Horváth István nevénél. Az udvarhelyi gimnáziumban fölöttem járóktól – Farkas Árpádra, Magyar Lajosra, Molnos Lajosra, Balázs Andrásra, Éltető Józsefere, a Gaál Gábor Kör korabeli hangadóira gondolok – úgy hallottam ugyanis, hogy megjelenése után nem sokkal visszavonták a költő 1957-es *Sirálytánc* című verseskötetét. Nem hittem a szememnek, amikor a kötet címre rápillantottam, és az addig bennem csak foszlányokban élő címadó költeményt egészében elolvashattam: „Sirályok táncoltak, keringőztek / a víz fölött. / S az öreg tenger – a maga módján – / gyönyörködött, // gyönyörködött bennük, s olykor egy-egy / bárány-szép habot / a kecsesen reállebő sirályok / alá ringatott. // Szép is volt ez a szinte magáért való / lengő játék. / Ha sirály volnék – gondoltam –, én is / így csinálnék. // Mert szép is az: a magasság s mélység / peremén / táncolni, keringőzni kecsesen, / könnyedén. // Megbűvölten csodáltam én is ez / ördögi, víg / kenyérkereset szóraztató, / új celeit. // És értettem már az egész táncos / ceremóniát: / ki-ki megfogta véle a maga / kis vagy nagy halát. // De nem bántott e szép haszonlesés, / csak akkor szomorodtam el, / amikor a tenger birkózni kezdett / a szelek seregeivel, // s a sirályok, ó, a sirályság, össze- / s szétriadt; / jóllakottan és veszekedve keresték / az árbockat. // Tágult, s majd elfért egy vitorlában / az egész láthatár. / Nem volt köztük egy égre kiáltó bátor / viharhadár.”

A címadó verset azóta is emblematikusnak érzem; nem véletlen, hogy a „hibátlan szerkesztésű, szarkasztikus kicsengésű metaforikus példázat” (Pécsi Györgyi) a korabeli diktatórikus rendszer tőrés határának bizonyult. A Ceaușescu nevéhez fűződő kommunista vész korszakban később magának is valami hasonlót kellett átélnem – amikor a bezúzásra ítélt könyvével együtt magát a szerzőt

is anatómia alá helyezték. Az eljárás is kísértetiesen hasonlatos volt: önérdéküket védő vagy megfélemlített feljelentők perverz módon azt követelték, hogy a szerző vagy a szerkesztő fizesse ki a bezúzás költségeit is.

*

Amikor 1977 nyarán végre szemtől szembe kerültem Kányádi Miklós bácsival, mind a ketten úgy éreztük: ennek a találkozásnak jóval korábban kellett volna megtörténnie. Akkor sem a riporteri szándék vitt el hozzá, hanem a lélek parancsa. Látnom kellett végre azt az embert, akinek a tekintetét – láthatatlanul is – magamon éreztem, valahányszor új íráshoz kezdtem. Szerettem volna megköszönni neki, hogy évek óta kitüntetett figyelmével; hogy mindig a legjobbkor jutottam eszébe... Ha csüggesztő éveimben valamitől új erőre kaptam, mindenekelőtt a nagygalambfalvi üzeneteknek köszönhettem, hogy a megkezdett úton továbbhaladhattam.

Amint a feljegyzései között rábukkantam az egyetlen gépelt lapnyi írásra, amelynek ő a szerzője (*Kányádi Miklós utolsó kívánsága arra nézve, hogy milyen legyen a temetése*), az első gondolatom az volt: vajon nem követtem-e el valami szentségtörést már pusztán azzal is, hogy egyáltalán kézbe vehettem? Hiszen olyasmiről van szó, ami csakis a családtagokra tartozik. Megnyugtatótt, hogy nemcsak reájuk. Sokkal tágabb közösséghez kíván szólni általa, a meggondolkoztatás igényével. Hogy a másolással ne töltssem az időt, megengedte, hogy a gépelt szöveget magammal vigyem Kolozsvárra. Arra kért csupán, hogy aztán mielőbb adjam át a fiának:

„Én, Kányádi Miklós, 1976. január 13-án felkerestem lelkipásztoromat, és arra kértem, hogy írja le utolsó kívánságomat, melyeket temetésemről már régebben kigondoltam. Éveken keresztül fontolgattam: vajon helyes-e, amit akarok? Bármire gondoltam, mindig visszatértem előbbi szándékaimhoz – és azokat helyénvalóknak találtam. Gyermekeimmel ezeket már évekkal ezelőtt közöltem. Bízom gyermekeimben: hiszem, hogy utolsó kívánságom teljesítik, és temetésemet akaratom szerint rendezik. Szerény temetést akarok, mert együtt éreztem a háborúban elesett bajtársakkal, de szeretem és embernek néztem azokat is, akiknek nem járt ki a temetési pompa. A mások gondolkodása, véleménye nem szabad hogy befolyásolja gyermekeimet, sem temetésemet. Ezért kérem és meghagyom, hogy temetésem a következőképpen történjen:

1. Temetkezési helyem édesapám ölében legyen, a kertben.

2. Koszorút se koporsómra, se síromra ne tegyen senki se.

3. Temetésem után evés-ivás ne legyen, ennek helye a disznó halála után van, nem az én halálom után.

4. Zenekar sem a koporsóm mellett, sem a síromnál ne muzsikáljon.

A fentieket azért írtam le, hogy örökre megmaradjanak; hogy az élőknek jó példát adjak; hogy életük értelmét ne a külsőségekben, lakmározásokban keressék, hanem az emberségben, tisztességben, szerénységben – az élők megbecsülésében. Az élet megjavítását akarom, nem a halál kidíszítését. Életet és nem halált akarok, ennek megfelelően:

5. kívánságom az, hogy síromon virág nyíljon. Ennél szebb tiszteletet nem akarok, nincs is! Úgy gondolják síromat, ahogy én gondoltam az édesapám sírját.”

Nem kis bölcsesség szükséges ahhoz, hogy az egyes ember a körülmények hatalmán felülemelkedhessen; hogy munkás élete példájával – ha szükség mutatkozik rá, halálával is – új törvényt szabhasson. Kányádi apó élete (1904. jan. 20. – 1982. dec. 19.) értelmes volt – emberségből példát mutatott –, tehát a halála sem lehet értelmetlen.

Amikor testamentumát tollba mondta és kézjeggyel ellátta, hetvenkét éves volt. Nagyobbik lányától, Csomor Albertné Kányádi Rózától (sz. 1937) most tudom meg: évek múltán is felemlgette, hogy milyen jól kibeszélhette magát velem. Hogy mi volt a véleménye arról, ahogyan találkozásunkat a *Látóhegyi töprengések* című 1979-es Kriterion-kötetemben megörökítettem, azt sosem mertem megkérdezni a fiától. Megelégedtem azzal, hogy amikor édesapja utolsó kívánságának szövegét átadtam, nem talált vétket a kéziratomban.

– Hogy zajlott le a temetés? – kérdeztem ez év tavaszán Rózától.

– Úgy, ahogy azt apó meghagyta. Nyílnak a sírján a virágok.

„Lőjtek sort, ha adódik rá mód” – a *Levél-töredékek* című Kányádi-vers szerint ezt suttogetta Miklós bácsi a kórházi ágyon. Rózától tudom, hogy Nagy Gábor tiszteletes és Borbély Gábor főesperes prédikálta el a kertben, a vörös belü körtefa alatt. A vég-tisztességtevő sortűz azonban nem éppen úgy sikerült, ahogyan azt Kányádi Sándor szeretne volna. Aminek engedélyezését az illetékes „nagyhatalmú tábornok” nem merte vállalni, azt Kányádi apó

iránti tiszteletből a helybeli nyugalmazott rendőr és puskatulajdonos, Szakács Miklós hajtotta végre a költő „vezényszavára”. Miként az a *Felemás őszi versek* gyűjteményben (Jelenkor Kiadó, Pécs 2002) olvasható:

„de a békés szándékú végtisztességtevés / céljából öt vaktöltényre és öt / kiszolgált puskará sem futotta / a szövetséges mint annyiszor viharos-véres / történelmünk során most is csak mézes- / mázas szavakkal etetett / s nem küldött fölmentő sereget // de ne bántsuk az ígértetevőt / a tegnap még nagyhatalmú tábornok mára öt / puskáknak s öt vaktölténynek sem volt már ura / kukoricát szedni küldték el falura / elszomorító volt ahogyan szemlesütve / sikertelenségét később elmesélte / s te mintha tudtad volna hogy minden igyekezet / meddő marad ezért a sortűzet / már jó előre megszegődted / egy liter pálinkát adtál a tisztelőnek / falunk egyetlen puska-tulajdonosának / de ő tisztességből vállalta bár tudta másnap / szinte biztos hogy végleg / búcsút mondhat a vádászengedélynek // Lelked az Úrnak a tiszteletes úgy adta számba / hogy aki hívó szinte megkívánta / őt is majd ilyen igéktbensőséged, ől kísérve / tegyék föl illés szekerére / és eljött csikból a testvér felekezet / espöröse s mondott köszönetet / prédikációba illő történeteidert / búcsúzóul mibennünk áldott / lelkedért elmondtuk együtt a miatyánkot // Aztán lőttünk ha nem is sort csupán / egy puska volt a minden frontok mindkét oldalán / elesetekért és a haza sose tért / elhurcolt rabokért / és érted megboldogult székely közbítész / neked tisztelgőn dördült két lövés / egyszerű búcsú volt akár egy kézfogas”

Csak egyet érteni lehet Kányádi monográfusával, Pécsi Györgyivel: a *Levél-törredékek* minden bizonnyal a magyar irodalom legszebb apasiratói közé tartozik. Korán elhunyt édesanyjáról, akit a *Holtomig ismeretlen* című költeményében siratott el 1964-ben, igen kevés személyes emléke maradt. Annál maradandóbb élményélességgel idézhet fel édesapja emberi nagyságát, erkölcsi tisztaságát, rendíthetlenségét. „Egyik korai lét- és sorsösszegző hosszúversét is neki szentelte, az *El-elcsukló ének* címűt. E poémában árnyaltan fogalmazta meg, miért válhatott számára példaképpé; szociográfus egzaktussággal nemcsak sorsát, de külső megjelenését, apróbb szokásait is megörökítette a költő. A *Levél-törredékek*ben újra őt idézi: emelkedett, enyhén pátoszos, fájdalmas vallomásban, el-elcsukló hangon, megrendülten siratja el. A gyász felidézésével újra megerősíti a köztük lévő mély emberi, bensőséges, meghitt, ugyanakkor tartózkodó, férfias, patriar-

chális viszonyt (a költő a versben tegezi, holott életében, az akkori székely falu hagyománya szerint magázta). A tetemes körülményeinek felidézése, a méltatlanság érzése (nem teljesíthették maradéktalanul utolsó kívánságát), a megalázó és sokszor megalázott élet a költő tiborci keserű panaszát és hamleti vívódását hívja elő: »Magam akit atyjának szelleme segít / segített véghez vinni amit végbe vitt / bosszút kin állhatnak azért / ami bennünket ért / meg a kint kin torolhatom / és ha megtorolom / mit érek azzal el / a megtorlás új megtorlást követel / rakódik a bűn rakásról rakásra / s a léleknek nem lesz itt maradása«. A földi életben elmaradt igazságszolgáltatás után ismét (vö. *Halottak napja Bécsben, A folyók közt* című verseket) az égi igazságszolgáltatás felé fordul, »érdemes volt-e vágnod odaát / van-e a halottak szent köztársasága / megbékül-e a lélek ha már nincs a test / vagy a testnél szörnyűbb kínokat növeszt?« – , helyreáll-e az erkölcsi világrend a világ metafizikai teljességében? A fájdalom, a gyász, a méltánytalanság és az igazságszolgáltatás elmaradásának sötét tónusát azonban kiegyenlíti, harmóniába oldja a halál, mely az élet része...” (Pécsi Györgyi: *Kányádi Sándor*. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 2003. 198–199.)

*

A leáldozott diktatórikus rendszerben Kányádi Sándor igazán nem kényeztetett el bennünket gyakori jelentkezéseivel az irodalmi sajtóban, miközben a *Napsugár*-korú gyermekek állandó vendége volt. Nemcsak a lap hasábjain – az iskolákban is. A folyóirat megjelenésének huszadik évfordulója (1977. január) jó alkalmat kínált ahhoz, hogy arról faggassam a költőt: mit jelent számára ez a munka? Akkoriban *Betűpiramis* címmel kötetet terveztem az 1956 utáni romániai magyar sajtó jelenségeiről, meghatározó lap típusairól. Elképzelésemet nem hozhattam ugyan tető alá – az *Utunk* és *A Hét* által felvállalt lapportré-sorozatokat leállították –, de máig emlékeztes maradt az a verőfényes téli délelőtti a Béke téri Diákművelődési Ház legfelső emeletén, ahol Kányádinak vagy Lászlóffy Aladárnak vitt kézirataimmal annyiszor megfordultam diákéveim alatt. Szerencsémnek tarthatom, hogy *Napsugár*-témakörben nekem nyilatkozott először a költő. Oka lehet annak is, hogy e beszélgetés megjelenése után fél esztendőre eljutottam Nagygalambfalvára.

– Te is falun születél, így hát tisztában lehetsz azzal: a magam fajta ember huszonöt évi aktív szolgálat után is nehezen tudja *munkának* tekin-

teni ezt a mi-féle munkánkat, a szellemit. De ha mindenképpen ragaszkodsz a válaszhoz, akkor – a jó öreg hasonlattal élve – leginkább magvetésnek nevezném. S ezzel már azt is megmondtam, hogy nemcsak munkása, de valamiképpen haszonélvezője is vagyok a *Napsugár*nak – azon túlmenően, hogy eltart. Hiszen 57 000 példányban jelenik meg immár, ami elég tekintélyes olvasótábornak mondható. Ha ennek az apró népségnek csak egytizede marad meg felnőtt olvasónak, akkor is elmondhatjuk, hogy szép számban toboroztunk híveket a költészetnek, az irodalomnak, s egyben magunknak. Mert az irodalmat nem lehet mereven szétválasztani külön gyermek-és külön felnőtt-irodalomra. Egyébként sem szeretem a gyermeki irodalom kifejezést. Minden valamirevaló írás – és különösen a vers – gyermekeknek is való. Csak egyik korábban, másik későbbben. És fordítva is ugyanez a helyzet.

– A makfalvi és a kibédi találkozók, amelyek lényegében már valóságos szerzői estekké nőttek, tudomásom szerint eléggé meggyőzően bizonyították ezt: a legfiatalabb korosztálytól a legidősebbig – ahogy a városfalvi találkozó után is elhangzott: a karon ülőtől a botra támaszkodóig – mindenik maradandó élményként tartja számon Kányádi Sándor költészetét. Gyakran kap személyre szóló meghívókat a *Napsugár*-olvasóktól?

– A magvető hasonlatot abban az értelemben is érvényesnek érzem, hogy – Benedek Elek úttörő munkáját folytatva a mai körülmények és lehetőségek között – iskolától iskoláig járunk. Kezdetben együtt indultunk el mindenüvé, ahová hívtak bennünket. Az utóbbi években már nem győztünk eleget tenni a meghívásoknak; hogy mégis mindenütt ott lehessünk, ahol várnak, magam külön is útnak indultam. Csak az elmúlt évben hetven napot voltam kiszálláson, s az alatt félszáznyi találkozón vettem részt.

– Visszahatnak-e ezek a találkozások valamilyen formában az írói munkára?

– Valóságismeret címén gyakorta számon kérlik a magamfajtától, hogy miként tartja a kapcsolatot az olvasókkal, a művelődésre vágyó néppel. De hogy ennek a kapcsolatnak milyen mélységei lehetnek, mi mindent tudatosítanak az emberben – arra ritkán kíváncsiak. Ha már kérdeztél, felidéznek egy történetet. Az egyik találkozón egy falusi kisiskolás tanítója sugallta kérdését, melynek veleje az lett volna, hogy *mi a vers*, ijedtemben – mint a háborús történetek katonája a még föl nem robbant gránátot –, visszadobtam: „Hát te mondd meg, szerinted: mi a vers?”

„A vers az – kapaszkodott tekintetembe bátorítástért –, amit mondani kell.”

Derűltég morajlott végig a termem.

Csak mi ketten álltunk megilletődve.

Ő egy kicsit a bumerángthól-szabadulás könynyebbségével s hálásan is

ugyanakkor, amiért nem nevettem ki.

Én meg annak a súlya alatt, hogy ez a kisleány kimondta, amit én régóta sejdíték, hiszek, s elmondok alkalomadtán, ha nem is ilyen egyszerűen.

A vers az, amit mondani kell.

Mintha valami távoli, az idők kezdetétől hirtelen ideért fuvallat legyintett volna meg.

Mintha Homérosz riadt volna föl bóbiskolásából s nyitotta volna rám fénnel teli világtalan szemét.

Mintha a Gutenberg óta könyvbe száműzött versek, poémák egyszerre mind hazaszabadultak, pódiumra, képernyőre álltak volna, hangszalagon masírozva, vagy hanglemezek körmenetében énekeltek volna.

Mintha Petőfi Sándor ült volna be közénk.

A vers az, amit mondani kell.

Nem kötelezően, hanem szükségből.

Hiszen mondjuk mi mindannyian, amikor magunkban olvassuk is, mondjuk a verset. Kérdésére talán csak a hangunk, a suttogásunk lehet a válasz.

*

Egyik alkalommal, amikor a *Napsugár* szerkesztőségéből eljőve a Széchenyi téri piac felé kanyarodott utunk, két köszörűs munkájának látványa állított meg a bejáratnál.

Ez a látvány azóta is benne munkál. „A szavak vándorköszörűse vagyok, elkopott névszókat, kicsorbult igéket élezek” – ekképp fogalmazta meg költői hitvallását a Kossuth- és Herder-díjas költő 2008. január 21-én, amikor Budapesten kiténtették a Magyar Kultúra Követe címmel. A pénzjutalommal nem járó cím azoknak a magyar, illetve külföldi magánszemélyeknek adományozzák, akik munkásságukkal kiemelkedő érdemeket szereztek a magyar kultúra külföldi képviselője terén, tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar kultúrát külföldön is megismerjék.

Elek apó két világháború közötti kezdeményezését folytatva Kányádi Sándor a legutóbbi időkben is évente száznál több találkozót tartott. Nemcsak a Kárpát-medencében. Szerzte a világon, ahol magyarok élnek.

Cseke Péter